

Kitaaba Daani'el - Lakkoofsa Dhibba Tokkoo fi Afurii keessaa Kudha Afur

Dhaloota Dhumaa: Raawwii Raajii Hisqi'eel fi Chaappessamuu 144,000 Ibsuu

Jeff Pippenger
2024-03-03

Dhaloonni dhufaatii wayyoo sadaffaa, Fulbaana 11, 2001 irratti arge, dhaloota dhumaa seenaa lafaa ti. Kutaan Kitaaba Hisqi'el keessaa dhugaa kana mirkaneessu, Miileroota biratti fakkeenya durboota kudhanii wajjin kallattiidhaan walqabatee akka ta'etti hubatame; kanaafis boqonnaa lammaffaa Habbaquq wajjin walqabata. Seenaa sana keessatti, mul'anni boqonnaa lammaffaa Habbaquq, kan “si'achi hin turre” jedhamu, fi Onkololessa 22, 1844 irratti raawwatame, seera Sanbata dilbataa yeroo dhihoo keessatti Ameerikaa keessatti dhufuuf fakkeenya duraan mul'isu ture. Garuu raajii Hisqi'el waa'ee mul'ata si'achi hin dheerannee jedhu, seenaa chaappaa namoota kuma dhibba tokkoo fi afurtamii afurii keessatti guutummaatti raawwatama; chaappaan sunis dhufaatii wayyoo sadaffaa, Fulbaana 11, 2001 irratti jalqabe.

Akkasumas dubbiin Waaqayyoo gara koo dhufe, akkana jedhee, Yaa ilma namaa, mammaaksi isin biyya Israa'el keessatti qabdan sun maali, “Guyyaawwan dheerataniiru, mul'anni hundinuu ni bada” jechaa jirtu? Kanaafis isaanitti himi, Gooftaan Waaqayyoo akkana jedha; Ani mammaaksa kana ni dhaabsiisa, isaanis si'achi Israa'el keessatti akka mammaaksaatti isa hin dubbatanu; garuu isaaniin akkana jedhi, Guyyaawwan dhihaataniiru, raawwiin mul'ata hundumaas. Sababii mana Israa'el keessatti si'achi mul'anni sobaa tokko illee, yookaan faallessii sobaa hin jiraatuuf. Ani Waaqayyoo; ani nan dubbadha, dubbii ani dubbadhus ni raawwatama; si'achi hin dheeratu; guyyoota keessan keessatti, yaa mana fincilaa, ani dubbicha nan dubbadha, nan raawwadhas, jedha Gooftaan Waaqayyoo. Ammas dubbiin Waaqayyoo gara koo dhufe, akkana jedhee, Yaa ilma namaa, kunoo, warri mana Israa'el, “Mul'anni inni argu sun guyyoota baay'ee dhufanaf; inni bara fagoo irraa waa raaga” jedhu. Kanaaf isaanitti akkana jedhi, Gooftaan Waaqayyoo akkana jedha; Dubbiin koo tokko illee si'achi hin dheeratu; garuu dubbichi ani dubbadhe ni raawwatama, jedha Gooftaan Waaqayyoo. Hisqi'el 12:21–28.

Raajonni hundinuu guyyoota dhumaa dubbatu; “mana Israa'el keessaa” “mul'ata sobaa” fi “falfala miidhagsaa” jedhamuun kan ibsamu, rooba boodaa sobaa sana, ergaa “nagaa fi nageenya” jedhamu sana dha; innis “mul'atni inni argu guyyoota baay'ee boodatti kan ta'e, inni immoo yeroo fagoo waa'ee isaa raajii dubbata” jedhee falma. Kunis “mormii” Habakuuq dha; warri “mul'ata sobaa” dhiyeessan “mul'ata inni argu” irratti falmu. Isaanis, “Mul'atni inni argu guyyoota baay'ee boodatti kan ta'e, inni immoo yeroo fagoo waa'ee isaa raajii dubbata” jedhu. Ergamoonni ergaa nagaa fi nageenyaa sanaa, “guyyoonni dheeratan, mul'atni hundinuu ni kufa” jedhu; erga hundumaa booda inni Waxabajjii 18, 2020 hin raajne ree? Ergamoonni “mul'ata sobaa” sunis Hezeqi'el keessatti lakkoofsa jalqabaa lamaan boqonnaa sanaa keessatti akkasumas ibsamu.

Dubbiin Waaqayyoo akkas jedhee gara koo ni dhufe; Yaa ilma namaa, ati mana fincila gidduu keessa in jiraatta; isaan ija arguuf qabu, garuu hin argan; gurra dhaga'uuf qabu, garuu hin dhaga'an; isaan mana fincilaadhaatii. Hisqi'eel 12:1, 2.

Raajonni hundinuu wal walii isaanii wajjin walii galu; hundinuus guyyoota dhumaa dubbatu; yeroo Kiristoos tajaajila Isaa keessatti seenaa sana keessatti Yihudoota falmii kaasan sana dubbise immoo, Yihudoota falmii kaasan warra yeroo sana Waaqayyo irraa hiikamaa turan eenyummaa isaanii ibsuuf Isaayyaas caqase; isaanis ija argu qabu turan, garuu hin argan; gurra dhaga'u qabu turan, garuu hin dhageenye. Amma akkuma yeroo sanaatti, Hisqi'eel namoota tuffatamoo Adventizimii Laa'odiiqeyaa, jechuunis Yihudoota falmii kaasan warra bara keenyaatiif dubbachaa jira; isaanis ergaa roobaa boodaa mormuudhaan mormii keessatti ergaa nagayaa fi nageenyaa dhiyeessu. Yesuus seerota Inni Dubbii Isaa keessa kaa'e jalatti bulcha ture; kanaafuu raajiiwwan Isaas, caalaatti guyyoota dhumaa irratti, guyyoota Inni Yihudoota falmii kaasan sana dubbise irra ifaan adda baafamanii dubbatu.

Kanaaf ani fakkeenyaadhaan isaanitti dubbadha; isaan utuu ilaalanii hin argan; utuu dhaga'aniis hin dhaga'an yookaan hin hubatan. Raajii Isaayyaas isa, "Dhaga'uudhaan ni dhageessu, garuu hin hubattu; ilaaluudhaanis ni argitu, garuu hin qalbeeffattu; sababiin isaas garaan saba kanaa ni gogaa'eera, gurri isaanii dhaga'uudhaaf ni duucheera, ija isaanii ofii isaanii cufataniiru; yeroo kam iyyuu ija isaanii tiin akka hin argineef, gurra isaanii tiinis akka hin dhageenyeef, garaa isaanii tiinis akka hin hubanneef, akka hin deebi'ineef, anis akka isaan hin fayyisneef," jedhu isaan irratti raawwatameera. Garuu iji keessan waan arguuf, gurri keessanis waan dhaga'uuf, eebbifamoo dha. Dhuguman isinittan jedhu, raajonni baay'eenii fi namoonni qajeeloon waan isin argitan arguu hawwanii hin argine; waan isin dhageessan dhaga'uus hawwanii hin dhageenye. Maatewos 13:13-17.

Haalli uummataa dhaga'anii illee kan hin dhageenye, arganii garuu kan hin argine ta'uu, amala uummata Waaqayyoo duraanii kan darbitamaa jiruuti. Haalli raajii sun raajii Isaayyaas waa'ee haala akkasii dubbate sana raawwatamuu isaati. Akkuma raajota hundumaa wajjin, Isaayyaas Kiristoos wajjin ta'ee guyyoota dhumaa dubbachaa jira.

Bara Uziyaan mootichi du'e keessa anis Gooftaa teessoo irra taa'ee, ol kaafamee ol guddatee jiru nan arge; uffanni isaa dheeraan mana qulqullummaa guutee ture. Isaa ol serafimoonni dhaabatani turan; tokkoon tokkoon isaanii qoochoo ja'a qabu turan; lamaanii fuula isaanii haguugu, lamaanii miilla isaanii haguugu, lamaanii immoo balali'u turan. Isaan keessaa tokko isa kaaniif iyyee, "Qulqulluu, qulqulluu, qulqulluun Waaqayyo Gooftaan maccaa dha; lafti guutuun ulfina isaatiin guutamteerti" jedhe. Sagalee isa iyye sanaatiin utubaaleen balbalaa raafaman, manichis aaraadhaan guutame. Anis, "Wayyoo anaaf! Ani badeera; ani nama hidhii xuraa'aa qabuuti, saba hidhii xuraa'aa qaban gidduuttis nan jiraadha; ijji koo Mooticha, Waaqayyo Gooftaa maccaa, argeeraatii" nan jedhe. Achiis serafim keessaa tokko, ibidda boba'aa harka isaa keessa qabatee gara koo balali'e; ibidda sana immoo qaccee ittiin iddoo aarsaa irraa fuudhe ture. Innis afaan koo irra kaa'ee, "Kunoo, kun hidhii kee tuqera; jal'inni kee sirraa fuudhameera, cubbuun kees qulqulleeffamteerti" jedhe. Anis sagalee Gooftichaa, "Eenyun erga? Eenyutu nuuf adeema?" jedhee dubbatu nan dhaga'e. Anis, "Kunoo, ani as jira; ana ergi" nan jedhe. Innis jedhe, "Dhaqiiiti saba kanaan akkana jedhi, 'Dhugumaan dhaga'aa,

garuu hin hubatinaa; dhugumaan ilaalaa, garuu hin qalbeeffatinaa.’ Garaa saba kanaa furdsi; gurra isaanii ulfeessi; ija isaaniis cufi; akka isaan ija isaanii irratti arganii, gurra isaanii irratti dhaga’anii, garaa isaaniitiin hubatanii, deebi’anii fayyanne hin taaneef.” Isaayyaas 6:1–10.

Isaayyaas, Hisqi’eelii fi Kiristoos hundinuu warra bara dhuma keessatti, yeroo bokkaa boodaa keessaatti, yeroo ergaan bokkaa boodaa dhugaa fi sobaa akka raawwii boqonnaa lamaffaa Habaaquuqitti falmii keessa jiru sanatti, mallatteeffamaa jiran bakka bu’u. Akka Yesusitti, yeroo inni kun itti raawwatamutti, qajeelonni fakkeeniyota “argaa” jiru; kunis mallattoo raajii dha. “Warri ogeeyyii” ergaa raajii bokkaa boodaa hubachaa jiru; garuu warri Yihudoota mormitootaan bakka bu’aman hin argan yookaan hin dhaga’an; akkasumas akka Hisqi’eeliitti, raawwiin raawwii dubbii duraan dubbatamanii fuuldura fagoo keessa jira jedhanii falmanii ergaa nagaa fi nageenyaa dhiheessu. Isaan dubbii duraan dubbataman hin morman; Yihudoonni mormitoonni dhufaati Masihiichaa ilaalchisee afaaniin qofa raggaasisan; garuu taatee sana fuuldura fagoo keessatti kaa’an qofa. Ta’us Yesus warra ergaa raajii yeroo isaanii “arguu” danda’an irratti eebba dubbate.

Bara Kiristootti sun ergaa ergaa isa cuuphametti dhufe yeroo sanatti ergaa sana ture, yeroo Hafuurri Qulqulluun gad bu’etti. Gad bu’uun Hafuura Qulqulluu yeroo cuuphaa isaa ta’e, ergamaan Mul’ata boqonnaa kudhanii kan Hagayya 11, 1840 irratti gad bu’e dursee argisiise. Seenaa lamaan keessaa tokko iyyuu keessatti gad bu’uun waaqayyoo dhufaati ergaa dhugaa yeroo sanaa mallatteesse; Yesusiif inni cuuphaa isaatiin fakkeenfamee akka turetti, ergaa du’aa fi du’aa ka’uu isaa ture. Miilerotaaf immoo, inni ergaa Islaamaa kan balaa jalqabaa fi balaa lammaffaa, isa ergaa qormaataa raajii yeroo mirkaneesse ture. Seenaaaleen lamaan sunis dhufaati ergaa qormaataa roobaa boodaa kan Fulbaana 11, 2001 irratti dhufe wajjin wal simatu. Kanaaf obboleettiin White waan armaan gadii galmeessiti:

“Ergaan hundi bara 1840–1844 keessatti kennaman amma humnaan dhiyaachuu qabu; namoonni baay’een kallattii isaanii dhabaniiru. Ergaan sun waldoota amantii hundumaatti ga’uu qabu.

“Kiristoosiin, ‘Iji keessan waan arganiif, gurri keessanis waan dhaga’aniif eebbifamoo dha. Dhuguman isinittin jedhu, raajonni fi namoonni qajeelon baay’een waan isin argitan arguuf hawwanii, garuu hin argine; waan isin dhageessan dhaga’uufis hawwanii, garuu hin dhageenye’ jedheera” [Maatewos 13:16, 17]. Ijji wantoota bara 1843 fi 1844 keessatti mul’atan arge sun eebbifamaa dha.

“Ergaan sun kenname. Ergaa sanas irra deebi’amee labsu keessatti harkifannaan tokko illee jiraachuu hin qabu; mallattooleen yeroo sanaa raawwatamaa jiru; hojii xumuraa sun raawwatamuu qaba. Hojii guddaan yeroo gabaabaa keessatti ni raawwatama. Ergaan yeroo dhihootti muudama Waaqaatiin ni kenname; innis iyyisa guddaatti ni babal’ata. Achiis Daani’el iddoo qooda isaa keessatti ni dhaabata, dhugaa ba’umsa isaa kennuuf.

“Xiyyeeffannoon waldoota keenyaaf ta’u dammaquu qaba. Nuyi daangaa taateewwan seenaa addunyaa keessaa isa guddaa irra dhaabanneerra; Seexanni immoo humna saba Waaqayyoo irratti qabaatee akka isaan hirriban gochuu hin qabu. Paappaasummaan humna isaatiin mul’ata. Hundinuu amma dammaquu fi Caaffata Qulqullaa’oo qorachuu qabu; Waaqayyo warra Isatti amanamoo ta’aniif yeroo dhumaatti maal akka ta’u ni beeksisa. Dubbiin Gooftaa humnaan

keessatti ta'an turan." Manuscript Releases, volume 20, 197.

Shahidoonni yoom Waaqayyo ajjeechaa isaanii yoom akka haaloo baasu gaafachaa jiru. Shahidiin tokko osoo hin ajjeefamin dura amantii Yesus qaba ture; sababiin isaas mul'achuun amantii sanaa mataan isaa papasummaan isa akka ajjeesu kakaaseera. Uffanni adiin qajeelummaa Kiristoos ni agarsiisa; garuu uffanni adiin luboota ajjeefamanii kanneen kanaaf kenname, erga isaan shahidummaa isaanii booda ture. Uffanni sun mallattoo shahidummaa ti malee, qajeelummaa Kiristoos qofa miti. Shahidiin tokko osoo hin ajjeefamin dura uffata qajeelummaa Kiristoos qaba. Tuutni guddaan Mul'ata boqonnaa torbaa keessatti uffata adii ni kennamaaf; kanaanis warra yeroo dhufu keessatti yakka dhiigaa seera Dilbataa keessatti du'an ni agarsiisa. Kanaaf, dhibba afurtamii afur kuma jechuun Eliyaasiin ni bakka bu'ama; amanamoon immoo Gooftaa keessatti du'an gaara jijjiirama irratti Museedhaan ni bakka bu'amu.

Kumni dhibba tokkoo fi afurtamii afur kumni dhaloota du'a hin argineedha; isaanis dhaloota Kiristoos Luqaas boqonnaa digdamii tokko keessatti yeroo samii fi lafti darbanitti jiraatan akka ta'an itti agarsiisaa jiru dha.

Barumsa kana barruu itti aanu keessatti qo'annoo kana itti fufna.

“Ajjeechaan Abeel ajjeefamuun diinummaa Waaqayyo jechuun bofa sanaa fi sanyii dubartittii gidduutti jiraatu—Seexanaa fi warra isa jalatti bulanii fi Kiristoosii fi warra isa duukaa bu'an gidduutti jiraatu—fakkeenya isaa isa jalqabaa ture. Cubbuu namaatiin Seexanni sanyii namaa irratti mootummaa argatee ture; garuu Kiristoos waanjo isaa of irraa buqqisanii gataniif isaan dandeessisa. Yeroo kam iyyuu lubbuun tokko, Hoolicha Waaqayyootiitti amanuudhaan, tajaajila cubbuu irraa yeroo goru, dheekkamsi Seexanaa ni boba'a. Jireenyi qulqulluun Abeel himannaa Seexanaa, akka namni seera Waaqayyoo eeguun hin danda'amne jedhu, irratti ragaa ba'e. Yommuu Qaayin, hafuura isa hamaa sanaatiin socho'ee, Abeel to'achuu akka hin dandeenye argu, dheekkamsi guddaan isa qabee lubbuu isaa balleesse. Eessattiyyuu warri qajeelummaa seera Waaqayyoo falmuuf dhaabatan yoo jiraatan, hafuurri sunuma isaan irratti ni mul'ata. Inni hafuura baroota hundumaa keessatti barattoota Kiristoosiif muka irratti fannifamuu qopheessee, tuulaa ibiddaa bobeessu dha. Garuu gara-jabeenyonni hordoftuu Yesuus irratti kuufaman Seexanaa fi loltoota isaatiin kakaafamu; sababni isaas isaan akka inni to'annaa isaanii jala seenu dirqisiisuu hin dandeenyeef. Kun dheekkamsa diina mo'amee ti. Wareegamaan Yesuus kam iyyuu akka mo'ataatti du'eera. Raajiin akkana jedha, “Isaanis dhiiga Hoolichaa fi dubbii dhugaa ba'umsaa isaaniitiin isa mo'an; hamma du'aatti illee lubbuu isaanii hin jaallanne.” Mul'ata 12:11, 9. Patriarchs and Prophets, 77.”